

Fysikundervisning i fritt fall

Hur kan den gamla lagen om att alla föremål oavsett sin vikt faller lika snabbt i fritt fall prövas bäst? På Gröna Lund resonerade lärarna på Fysikum och ordnade en laboration på nöjesfältet.

Sid 7

Forskning 2000 inte vägledande

Den nya forskningspropositionen från slutet av april går emot flera av förslagen från utredningen Forskning 2000. Visserligen innehåller propositionen ökade satsningar på naturvetenskap och teknik, men inte på bekostnad av samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning som utredningen föreslog. För övrigt innehåller propositionen få stora överraskningar. Den ger mer pengar till grundforskning och forskarutbildning samt ger den tredje uppgiften en fortsatt hög prioritet.

Sid 3

Tredje uppgiften får pott med pengar

En central pott med två och en halv miljoner kronor för goda projektidéer kring samverkan med det omgivande samhället. Det är ett av de sätt på vilket universitetet ska främja den så kallade tredje uppgiften framöver. Därmed gick universitetsstyrelsen emot förslaget om att inrätta nya informatörstjänster inom fakultetskanslierna. Utredningens förslag om insatser riktade mot företag antogs dock, bland annat kommer en näringslivssekreterare att anställas för att öka kontakterna.

Sid 8-9

Molekyler studeras med ny dator

Forskarna på institutionen för fysikalisk kemi försöker simulera hur DNA och andra stora molekyler rör sig för att bättre förstå deras egenskaper. Det kräver mycket omfattande datorberäkningar och kön för att få köra på gemensamma stordatorer är lång. Istället för att då köpa en egen stordator för flera miljoner, har man byggt en dator av vanliga PC-delar för mindre än en tiondel av de pengarna. Datorn hjälper nu forskarna att bland annat studera proteiner och medicinskt aktiva ämnen.

Sid 11

FOTO: YNGVE FRANSSON

Låsta positioner om ranking

FOTO: YNGVE FRANSSON

Göran Rosenberg, chefredaktör på Moderna Tider, kom till universitetet för att försvara och förklara tidskriftens ranking av högskolor. Han mötte dock ingen större förståelse och blev efter ett tag så upprörd att han tänkte lämna debatten. Till slut enades dock panelen om att kvalitetsgranskningar ändå kan vara av godo.

"Stockholms universitet är bäst i landet." Så lød slutsatsen av den undersökning som tidskriften Moderna Tider nyligen publicerade. Efter det har debattens vågor gått höga. Det rimliga eller orimliga i att ranka högskolor diskuterades i slutet av maj vid en debatt i Rotundan. Frågan för dagen lød: kan man tävla i kunskap?

Debattpanelen bestod av universitetets rektor Gustaf Lindencrona, Högskoleverkets kansler Sigbrit Franke, Moderna Tiders chefredaktör Göran Rosenberg och redaktionssekreteraren Mattias Berg, ordföranden i universitetets kvalitetsgrupp Kerstin Dahlbäck samt Johan Blaus från studentkåren.

Debatten, som arrangerades av studentkåren och Moderna Tider, blev stundtals het. Det var främst Sigbrit Franke och Göran Rosenberg som stod i polemik mot varandra. Göran Rosenberg tyckte inte att han fick tillfälle att replikera när han ville och var på väg ut från salen vid ett tillfälle. Spridda burop hördes och förvåningen var stor i panelen. Debatten kunde dock fortsätta med Göran Rosenberg på plats, efter viss övertalning från publiken.

Moderna Tider har fått ta emot mycket kritik för den metod man använt sig av i undersökningen.

Från tidskriftens håll menar man att undersökningen främst syftat till att få igång en debatt i frågan om kvaliteten på undervisningen vid de olika universiteten, inte att den skulle utgöra någon mall för hur en rankinglista bör se ut.

– Vi är för ranking som princip, men vår metod kan mycket väl diskuteras och där är vi öppna för förslag till förändringar, sa redaktionssekreteraren Mattias Berg.

Såväl studentkårens ordförande Johan Blaus som Göran Rosenberg talade om behovet av "konsumentupplysning" för studenterna och värdet av att granska universitetens verksamhet av den anledningen. Johan Blaus ställde sig dock undrande till var-

för studenterna inte tillfrågats i den aktuella undersökningen.

Rektor Gustaf Lindencrona betonade vikten av att satsa på internationella undersökningar och inte bara koncentrera krafterna till den nationella arenan. Som exempel på internationella framgångar nämndes värderingen av juristlinjen vid Stockholms universitet, som placerats högt upp på den tyska tidningen Der Spiegels ranking av juristutbildningar.

Sigbrit Franke vidhöll debatten igenom sin tidigare utsaga om att rankingresultat i form av sammanfattade betyg eller popularitetspoäng på hela universitet är otänkbart i Högskoleverkets ögon. Däremot sade hon sig vara

för en sedvanlig kvalitetsgranskning av universitetens utbildningar och kurser, men alltså inte utifrån de premisser som förespråkats av Moderna Tider. Kerstin Dahlbäck sade sig också vara öppen för en riktad kvalitetsgranskning – dock inte ranking – av utbildningar och kurser.

Positionerna framstod i övrigt som ganska låsta och debatten resulterade inte i någon samstämmighet i frågan. Flertalet i panelen välkomnade dock tanken på flera kvalitetsgranskningar, utförda av olika personer och organisationer och med olika frågor i fokus.

Johanna Lundberg

Goda exempel efterlyses av Högskoleverket

Under hösten kommer samtliga universitet och högskolor att besökas av en bedömargrupp från Högskoleverket med en ny modell för kvalitetsbedömning i bagaget. Man ska undersöka hur lärosätena står sig nationellt i sina arbeten med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald.

Bakgrunden är den modell för ranking som universitetskansler Sigbrit Franke lagt fram och själv kallar "franking". Hon vill beto-

na vikten av de tre kvalitetsaspekterna samt rikta uppmärksamheten på dem inom både högskolan och i samhället i stort. Modellen är "ny" i den bemärkelsen att en jämförelse ingår i bedömningen, något som tidigare inte förekommit i Högskoleverkets granskningar av kvalitetsarbetet. Universitetskanslern hoppas att detta ska upplevas som inspirerande och sporrande.

Gruppens bedömning ska dels resultera i att de tre bästa lärosä-

tena för var och en av aspekterna koras, dels i insatser för att på olika sätt sprida de goda exempel som kommer fram. Underlag för gruppens bedömning kommer att utgöras av skriftligt material från lärosätena. Med anledning av detta har universitetet tillsatt en intern arbetsgrupp och ett brev har gått ut som uppmanar institutionerna att lämna in exempel på framgångsrika insatser inom de tre områdena.

Andreas Nilsson

SU-NYTT

är personaltidningen vid Stockholms universitet. Tidningens upplaga är 5 300 exemplar.

Adress:

SU-Nytt, Bloms hus
Universitetsvägen 10, 106 91 Stockholm

Nästa nummer av SU-Nytt utkommer 15/9.

Manusstopp 27/8. Företagsannonser senast 20/8.

Annan personalinformation se Insidan på
www.insidan.su.se

Ansvarig utgivare:

Anette Norberg-Tägt

Fax till redaktionen 15 36 93

Redaktörer:

Tommy Ringart, Andreas Nilsson,
Anette Norberg-Tägt tel 16 22 55
E-post: anette.norberg-tagt@info.su.se

Annonser (prislista) och grafisk form:

Kjell Lundgren / ArcoMedia tel 16 29 02
E-post: kjell.lundgren@arcomedia.su.se fax 16 12 50
Emelie Hage / ArcoMedia tel 16 46 77

Externa adresser:

Jeanette Andén / ArcoMedia tel 16 49 23

Redaktionsråd:

Sven Hövmöller • Bo Inge Skarström

Erik Skogh • Lennart Tonell • Lena Wollin

Prenumerationer och adressändring:

Fast anställda erhåller tidningen utan kostnad. Adressändring meddelas till Personalbyrån. Övriga kan bli prenumerant eller meddela adressändring genom att kontakta Jeanette Andén, tel 08-16 49 23.

Redaktionen förbehåller sig rätten att vid behov korta i insända manus. Skriv därför kort redan från början. Insända manus returneras ej.

Ej signerat material ansvarar redaktionen för.

ISSN 1103-2375

Få nyheter i forskningspropositionen

Ökade satsningar på naturvetenskap och teknik. Mer pengar till grundforskning och forskarutbildning. Den tredje uppgiften har fortsatt hög prioritet. Utbildningsdepartementets nya forskningspropositionen från början av april bjöd inte på några stora överraskningar.

Forskningspropositionen ska ses som ett slags policydokument eller ramverk för den fortsatta forskningspolitiken, och innehåller därför inga exakta siffror om medelsfördelningen. Regeringen har i vårbudgeten föreslagit att grundforskningen och forskarutbildningen ska få sammanlagt 779 miljoner kronor fram till år 2002, men hur pengarna ska fördelas kommer att förhandlas om vid ett senare tillfälle.

Värt att notera är att regeringen i forskningspropositionen går emot förslaget från den statliga utredningen Forskning 2000 på en rad punkter. Den omdebatterade uppmaningen från kommittén att skära ned på samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning för att istället gynna naturvetenskap och teknik, gick inte igenom. Regeringen skriver i forskningspropositionen att samhällsvetenskaplig forskning är viktig då den är "nödvändig för förståelsen av människan som samhällsvarelse och av utvecklingen i samhället, samt för att finna lösningar på olika samhällsproblem."

Resurserna för grundforskning och forskarutbildning ska

FOTO: PER BERGSTRÖM

öka, i synnerhet när det gäller teknik och naturvetenskap, men detta ska alltså inte ske på bekostnad av andra ämnesområdens kvalitet.

Dekanus för samhällsvetenskapliga fakulteten vid Stockholms universitet, Eskil Wadensjö, är nöjd med regeringens förslag.

– Ja, det är ett framsteg i förhållande till förslaget från Forskning 2000. Den utredningen var dåligt underbyggd och saknade egentliga beslutsunderlag. Den färdiga propositionen går inte på något vis emot det remissvar vi lämnade från de samhällsvetenskapliga fakulteterna, och det är förstås positivt, säger Eskil Wadensjö (se SU-nytt 9/98).

Förslaget från Forskning 2000 om att patentträtten ska föras över från universitets- och högskolelärarna till lärosätena gick inte heller igenom. Patentträtten kommer således att fortsätta tillskrivas de enskilda lärarna.

Den tredje uppgiften ligger fast. Kommittén ville minska forskningsinformationen, men regeringen slår fast att högskolorna ska fortsätta att samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet.

Ett annat förslag i propositionen är att de redan etablerade universiteten ska få mer resurser till grundforskning och forskarutbildning. Detta för att ytterli-

Humanister och samhällsvetare upprördes av förslaget i Forskning 2000 om att deras pengar skulle omfördelas till naturvetenskap och teknik. Utbildningsdepartementets forskningsproposition väljer dock att satsa på forskning och utbildning inom alla områden.

gare kunna stärka deras positioner, inte minst internationellt. De mindre högskolorna ska även de få ökade anslag för att kunna hålla god kvalitet på undervisning och forskning, och så småningom "komma ikapp" de stora universiteten.

Förslaget om att slopa den nuvarande ordningen med forskningsråd och sektorsforskningsmyndigheter för att istället slå ihop forskningsråden till enbart fyra, är under fortsatt utredning. Nästa proposition läggs fram år 2000 och kommer att ha en särskild inriktning mot forskning och forskarutbildning.

Johanna Lundberg

Givande dialog med departementet

På initiativ av statssekreteraren Agneta Bladh har Utbildningsdepartementet genomfört budgetdialoger med landets samtliga universitet och högskolor. I slutet av april var det Stockholms universitet som bjöds in till departementet. I tre timmar diskuterade en delegation med rektor, prorektor och förvaltningschef i spetsen, samt företrädare för samtliga fakulteter, en rad frågor med bland andra Agneta Bladh. Att ekonomi var en av huvudpunkterna torde knappast förvåna någon.

– Jag måste säga att det är en aktningvärd prestation att genomföra de här diskussionerna

med tanke på att det i Sverige finns 39 högskolor och universitet, säger rektor Gustaf Lindencrona. Vi kunde även konstatera att såväl statssekreteraren som övriga närvarande från departementet var mycket väl pålästa och hade en ingående kännedom om våra förhållanden.

Det fanns ingen regelrätt dagordning som följdes men några frågor har tagits upp med samtliga högskolor. En av dem är jämställdhetsarbetet.

– På den punkten kunde vi ju lämna ett positivt svar när det gäller rekryteringsmålen för nyutnämnda, kvinnliga professorer.

Universitetet lyfte framför allt fram de ekonomiska svårigheterna.

– En huvudfråga var förstås den uttunning av undervisningen som har skett hos oss liksom på andra ställen när det gäller framför allt grundutbildning inom humaniora, juridik och samhällsvetenskap. Från departementets sida visades en förstående attityd även om vi inte fick några konkreta löften om förbättringar.

Rektor berättar att man från universitetets sida kom med flera förslag på lösningar som skulle kunna ge en större per-capitaersättning. Vilka de förslagen var vill han dock inte gå in på och om det inte var så att vi försöker vårda oss om det språkliga här på SU-Nytt så skulle jag säga att han såg full i... Möjligen var försla-

gen väl kreativa?

Från departementets sida var man även intresserad av vad som bedöms vara framtidsområden inom forskningen.

– Nästan alla stora forskningsuniversitet i världen anser idag att forskning som har med datorer eller med molekylära livsvetenskaper att göra är de två stora framtidsområdena. Det är någonting som ett forskningsuniversitet inte vill avstå ifrån och det gäller även oss, särskilt med tanke på att Stockholms universitet ligger väl framme på dessa områden, avslutar rektor.

Anette Norberg-Tägt

Samlad service startar i sommar

Just nu pågår ett intensivt arbete för att bemanna den nya organisationen för IT och kommunikation inom Tekniska byrån. I mitten av maj blev det klart att teleenhetens chef Gunnar Backteman ska leda den nya enheten. Vid halvårsskiftet 1 juli ska han och hans medarbetare starta verksamheten.

När den nya enheten sätter igång läggs de gamla enheterna ArcoMedia, Datakom, Nätenheten och Teleenheten ner.

– Den nya enheten ersätter dessa helt och hållet, berättar Gunnar Backteman.

Men det blir inte någon dramatisk vändpunkt i förstone. Först till hösten kan den nya enheten dra igång större och mer långsiktiga förändringar och kunderna får möta den nya organisationen.

– Fram tills dess ser arbetet ut ungefär som vanligt. Alla nuvarande uppdrag och projekt rullar på som planerat och nya uppdrag tas emot på samma sätt som tidigare. Ingen av enheterna kommer att stänga eller minska servicen bortsett från den vanliga anpassningen till sommartiden med till exempel minskat öppethållande i receptionerna.

Efter sommaren får gamla och nya kunder information om vart de i fortsättningen ska vända sig, hur man når Kundtjänsten på den nya enheten och givetvis vilka tjänster och produkter som erbjuds.

Medarbetarna inom ArcoMedia, Datakom, Nätenheten och Teleenheten sökte under maj månad de cirka 40 nya tjänsterna. Idag har enheterna 55 tjänster, men den faktiska övertaligheten blir troligen mindre än 15 tjänster. Några är redan vakanta idag och andra frigörs genom naturlig avgång.

Just nu pågår intervjuer med de sökande. Tillsättningsarbetet beräknas vara klart i mitten av juni.

Tjänsterna är samlade under rubrikerna Kundtjänst, Telefonist, Tekniker för drift och övervakning, Tekniker för systemstöd och förvaltning, Webb- och katalogredaktion och grafisk produktion samt Administrativt stöd. Förutom enhetschefen ska det finnas en biträdande chef och vidare en arbetsledare för telefonväxeln.

Var kommer den nya enheten att finnas?

– Idag sitter Datakom och Nätenheten i Frescati hage, medan

Teleenhetens chef Gunnar Backteman blir ansvarig för den sammanslagna enheten vid Tekniska byrån. Verksamheten drar igång i sin nya organisation under sommaren.

FOTO: YNGVE FRANSSON

ArcoMedia och Teleenheten sitter i Södra husets B-del. Troligen kommer den nya enheten att använda i stort sett samma lokaler inledningsvis, säger Gunnar Backteman. Exakt var Kundtjänsten och det planerade Call Center ska placeras är inte bestämt ännu.

Gunnar Backteman blev chef för Teleenheten i augusti 1997 men har tidigare arbetat vid universitetet med datautveckling och inom den dåvarande Serviceenheten.

– Omorganisationen görs för

att ge bättre service till våra kunder och öka möjligheterna för att verksamheten ska bli självbärande, förklarar han.

– Arbetet inom Teleenheten, liksom de andra berörda enheterna, präglas redan starkt av den snabba utvecklingen på IT-området. Därför är det inte frågan om att det nu är ”dags att hoppa på tåget”. Vi är redan på väg sedan länge.

Kerstin Söderström

Humanister i en enda fakultetsnämnd

Humanistiska fakulteten vill ha en fakultetsnämnd istället för de nuvarande två. Vid ett gemensamt sammanträde den 27 april beslöt de två fakultetsnämnderna att rekommendera universitetsstyrelsen att bilda en fakultetsnämnd.

Hittills har humanistiska fakulteten haft två nämnder, en historisk-filosofisk och en språkvetenskaplig, men dessa två ska alltså ersättas med en om förslaget genomförs. Den nya nämnden får namnet humanistiska fakultetsnämnden och ska enligt planerna träda till vid nästa årsskifte. I den nya styrelsen kommer dekanus, prokdekanus och en extern representant att sitta med. Lika många lärar- och studentrepresentanter från den historisk-

filosofiska sektionen som från den språkvetenskapliga sektionen ska även finnas med i den nya fakultetsnämnden.

– Det här gör vi för att öka effektiviteten. Det ger oss också en styrka utåt och en flexibilitet inåt. Det blir bland annat lättare att genomföra tvärvetenskapliga satsningar, säger kanslichefen vid humanistiska fakultetskansliet, Peter af Trampe.

Bakgrunden till förslaget om en gemensam fakultetsnämnd är en uppmaning från universitetsstyrelsen som begärt in synpunkter på nämndens storlek och sammansättning.

Tommy Ringart

Kartläggning klar inför år 2000

Alla universitetets institutioner och enheter svarade på den enkät som projektgrupperna för år 2000-problem skickade ut i vintras. Det ses som ett tecken på att ansvariga ute i organisationen tar frågan på allvar.

Analysen som nu gjorts av de många enkätsvaren visar att institutionerna bedömer riskerna inför år 2000 som relativt små. Av institutionerna har en tredjedel angett att de inte blir färdiga före sommaren, därför återstår mycket arbete på institutionerna under hösten.

Nu utreder Projekt 2000 behoven av reservkraft då det på flera institutioner inom matematisk-naturvetenskaplig fakultet finns oro för forskningsprover i frysar vid elavbrott.

Beträffande de centrala systemen så har Tele- och Nätenheten slutfört arbetet med att säkra universitetets telefonväxel.

Projekt 2000 kommer i höst att hålla två halvdagars informationsmöten. Den 12 oktober om återstående problem samt ansvarsfrågor och den 23 november om backup samt beredskapsåtgärder.

Andreas Nilsson

Aktuell information om till exempel tester och säkring av persondatorer läggs ut på Projekt 2000s hemsida www.2000.su.se. Det går också att ställa frågor på e-post 2000@su.se.

Nu ska vi sortera mera på universitetet

Mer än ett år efter planerna kan nu den så kallade miljöcentralen under Aula Magna tas i bruk. Här ska institutionernas källsorterade restprodukter tas om hand. En av de största avfallsgrupperna är papper, där varje anställd slänger 200 kilo per år.

Universitetet har varit utan ett fungerande soprum i fem år. Det gamla försvann i och med bygget av Aula Magna och det nya, miljöcentralen, ligger rakt under aulan. Än så länge är aktiviteten låg, men efter sommaren räknar man med att mellanlagring och borttransport ska fungera fullt ut.

– Det är skönt att vi äntligen är klara att köra igång efter att ha väntat på utrustningen så länge, säger projektledaren Bosse Nyquist som ansvarar för miljö och logistik på Tekniska byrån.

Den långa förseningen beror enligt honom först på att upphandlingen av utrustning gick väldigt långsamt och att allt sedan inte fungerade från start.

Miljöcentralen står nu sju containerar som är redo för att ta emot allt som slängs på universitetet. De rymmer 30 kubikmeter och fyra av dem är utrustade med komprimatorer för kunna packa avfallet bättre. Stora gröna skyltar hänger över varje container och anger vilka de olika fraktionerna är; vitt papper, blandat papper, wellpapp, trä, övrigt brännbart och metall samt övrigt avfall.

– När vi nu börjar med sorteringen kommer vi att tillsammans med universitetets miljöråd gå ut med mer information till institutioner och enheter om nya förbättrade rutiner. Men i stora drag innebär källsorteringen inte så många nyheter. Den största skillnaden blir att vi vill separera vitt kontorspapper och övrigt papper för att få renare fraktioner, säger Bosse Nyquist.

Papperet delas upp

Att papper är det akademiska livsblodet märks tydligt i universitetets avfall. Våra papperslösa kontor lyckas varje år producera över 600 ton slängda papper. I volym motsvarar det över 60 fyllda SL-bussar.

– Eftersom de redan nu många hämtningarna av papper vid institutionerna kommer att bli ännu fler har vi på prov börjat hämta på helgerna istället. Försöket har fungerat bra. Utanför ordinarie arbetstid blir det betydligt enklare när vi slipper konkurrera om hissarna i alla hus, säger Bosse

FOTO: YNGVE FRANSSON

Bosse Nyquist på Tekniska byrån kan äntligen trycka på startknappen för miljöcentralen och källsorteringen vid universitetet. All utrustning är på plats och i höst drar verksamheten igång för fullt. Redan nu plockas miljöfarliga delar i elektronik bort innan den skickas iväg.

KÄLLSORTERINGEN VID UNIVERSITETET

Dessa sorterade avfallsfraktioner kommer att hanteras i den nya miljöcentralen:

- Vitt papper
- Blandat papper
- Wellpapp
- Trä
- Övrigt brännbart
- Metall
- Övrigt avfall

Hantering av plast tillkommer senare och dessutom sker sortering av elektronik samt insamling av

- lysrör
- batterier
- vitvaror

När det gäller insamling av glas finns det behållare för detta på campus.

FOTO: YNGVE FRANSSON

Nyquist.

Institutionernas uppgift i det nya systemet skiljer sig som sagt inte så mycket från idag. Skillnaden är att alla grovsopor inte ska hamna i samma container som tidigare, utan att man beställer hämtning av de restprodukter man vill bli av med. Det gäller alltså att hålla ordning på det man slänger i de olika avfallsfraktionerna.

Två fraktioner som många institutioner har efterfrågat, glas och plast, kommer dock inte att finnas med från start i miljöcentralen.

– Glas går redan att sortera i de stationer som finns uppställda lite här och var på campus. Plasten kommer troligtvis att bli en egen fraktion längre fram, säger Bosse Nyquist.

Även Cindy de Wit, ordförande i miljörådet vid universitetet, tycker att det är mycket positivt att miljöcentralen äntligen är klar och kan börja användas.

– Speciellt som information re-

dan tidigare gått ut om att allt snart ska vara på plats. Institutionerna har sedan väntat och väntat utan att det har hänt något. Flera har skaffat utrymmen och utrustning för att börja sortera, säger hon.

Trots den flera år långa väntan har inte intresset för att källsortera minskat. Både miljörådet och Bosse Nyquist har märkt att det finns många engagerade på institutioner och enheter.

– Dessutom finns det ett väldigt sug efter information. En uppgift vi i miljörådet ser framför oss är att ta fram information om hur universitetets källsortering är uppbyggd, kanske i form av en broschyr. I den ska vi även redovisa universitetets resursförbrukning och kanske ta med en karta över var på campus det finns olika typer av sorteringsstationer, säger Cindy de Wit.

Idén med att visa upp hur mycket av olika material som passerar universitetet är både att ge en överblick på hur duktiga vi

är på att återvinna, men också att kunna redovisa kostnaderna för hanteringen av allt avfall från institutioner och enheter.

Pappersåtervinningen är tack vare uppdelningen i två renare fraktioner tänkt att bli självbärande, eftersom uppköparna betalar bättre för det sorterade pappret. Idag kostar hanteringen mer än ersättningen för papperet. Hur försöket med att dela upp papperet slår ut beror på hur väl alla sorterar.

För att ytterligare minska kostnaderna ser Bosse Nyquist också gärna att institutioner som köper ny utrustning förhandlar med de säljande företagen om att även ta hand om de gamla apparaterna. På så vis slipper både institutionen och universitetet de kostnader som annars uppkommer för att göra sig av med uttjänt utrustning, som ofta innehåller miljöfarliga ämnen.

Andreas Nilsson

Kvalitetsåtgärder har lett till högre genomströmning

Andelen studenter som klarar sig igenom kurserna på C-nivå har ökat, bland annat tack vare kvalitetsarbetet som bedrivits ute på institutionerna. Det är en av slutsatserna från den sammanställning som gjorts av kvalitetsarbetet vid universitetet för förra året.

– Rent allmänt kan man konstatera att inställningen till kvalitetsarbetet, som nu är inne på sitt fjärde år, blir alltmer engagerad, säger Charlotta Karlsson vid PU-enheten.

Hon ansvarar för att hålla samman universitetets kvalitetsarbete och har gjort en sammanfattning av alla institutioners lägesrapporter från förra årets arbete. Det har nu redovisats till Utbildningsdepartementet.

Institutionerna anser bland annat att kvalitetsarbetets krav på redogörelser har haft som positiv effekt att arbetet på ett helt annat sätt än tidigare åskådliggörs.

Kanske lite överraskande har inte den väl kända bristen på resurser fått någon framträdande plats i redovisningarna, även om det här och var konstateras att en fortsatt urholkning av anslagen kommer medföra att kvaliteten kan ifrågasättas.

Generellt sett bedrivs Stockholms universitets arbete enligt en medvetet vald decentraliserad modell. Det innebär att beslut om innehållet i kvalitetsarbetet bör fattas på institutionsnivå, eftersom institutionerna sinsemellan har olika storlek och förutsättningar. Tanken är också att ett kvalitetsarbete som i första hand

utförs av institutionerna kommer att rikta uppmärksamhet och åtgärder mot det som bedöms som mest relevant och angeläget för den specifika ämnesinriktningen.

– Trots utspridningen och vårt breda spektrum av kvalitetsfrågor går det att urskilja fyra gemensamma områden som institutionerna inom samtliga fakulteter har fokuserat på i kvalitetsarbetet under 1998; studentmedverkan, kursutvärderingssystem, genomströmningsproblematiken samt forskarutbildningen, säger Charlotta Karlsson.

Nya undervisningsformer

Lägesrapporterna visar att flertalet institutioner arbetar med att stärka studentaktiviteten genom att utveckla alternativa undervisningsformer till den traditionella föreläsningen. Uppföljningen av kursutvärderingar tycks också ha blivit mer strukturerad än tidigare och lett till förändrade arbetsformer.

En över hela fältet återkommande insats är åtgärder för att få ökad studentgenomströmning, i synnerhet på C-kursnivå.

– Några exempel på åtgärder har varit tydligare riktlinjer för handledning, ämnesbanker för uppsatser samt fler inslag av akademiskt skrivande redan inom lägre kurser. Flera institutioner kan glädjande nog också konstatera en förbättrad genomströmning, säger Charlotta Karlsson.

Som ett led i arbetet med att lyfta fram institutionernas kvalitetsinsatser arrangerar pedagogiska rådet årligen så kallade

campuskonferenser. I mars förra året genomfördes den med temat *Hur kan vi förbättra forskarutbildningen?* Med anledning av den nya forskarutbildningsreformen som lades fram i april 1998 kom campuskonferensens tema att bli högaktuellt och följdes upp inom fakulteterna med seminarier och program kring nya riktlinjer för forskarutbildningen.

– Resultatet av kvalitetsarbetet är alltså överlag gott. Är det något som saknas i institutionernas redovisningar är det mera ingående funderingar kring ämnesidentitet, tvärvetenskap och begreppsutveckling. Sådan reflektion uppträder punktvis, men knappast som ett genomgående tema, säger Charlotta Karlsson.

Under 1998 tillsatte rektor en kvalitetsgrupp inom pedagogiska

rådet med uppgift att ytterligare förstärka universitetets interna erfarenhetsutbyte. Kvalitetsgruppens arbete under 1999 kommer i huvudsak att fokuseras kring seminarier och skrifter på temat *Nyttialets studenter*, som ska behandla aspekter av studentens situation före, under och efter studierna. Därutöver skall kvalitetsgruppen bygga upp nätverk inom olika fakultetsområden för att på så sätt sprida det pågående kvalitetsarbetet.

Andreas Nilsson

Sammanställningen av institutionernas kvalitetsarbete har skickats ut till fakulteternas kanslichefer. Den kan också rekvireras från Charlotta Karlsson, tel 16 20 46 och e-post charlotta.karlsson@pu.su.se.

Humanisterna går mot strömmen

Kulturvetarna klarar sig bra på arbetsmarknaden. Tvärtom alla dystra profetior som brukar förutspå humanister, visar det sig att en mycket stor del av de kulturvetare som tagit ut sin examen faktiskt får jobb inom sitt utbildningsområde.

Resultatet kan utläsas av en utvärdering som gjorts på kulturvetarlinjen vid Stockholms universitet. Ragnar Ohlsson som är föreståndare för utbildningen presenterade undersökningen på kvalitetsarbetsgruppens seminarium i mitten av maj.

Där presenterades och diskuterades även andra utvärderingar som gjorts i syfte att ta reda på vart studenterna tar vägen efter avslutad utbildning. Förutom kulturvetarlinjen har man även på matematisk-naturvetenskaplig fakultet och juristlinjen tittat närmare på studenternas aktiviteter efter avslutade studier.

På kulturvetarlinjen delade man ut en enkät till före detta studerande för att ta reda på vad linjens studenter gjort sedan de avslutat sina studier. Man ville också veta vad de tyckt om programmet medan de studerade där.

I januari 1996 tillfrågades 215

studenter som påbörjat kulturvetarlinjen under studieåret 1985/1986. Av de som tagit ut sin examen hade 83 procent arbete. Två tredjedelar av dessa jobbade med något som hade anknytning till utbildningen. Av de som tagit mer än 100 poäng – men som inte tagit ut någon examen – hade hela 86 procent jobb, och 83 procent av dessa hade ett arbete som låg inom ramen för utbildningen.

Av det totala antalet studenter som påbörjat kulturvetarlinjen (där vissa kanske bara läst en termin medan andra tagit examen) hade 80 procent arbete, varav knappt två tredjedelar inom sitt område.

De flesta arbetar med kulturadministration eller information, på bokförlag, med film eller som journalister. En av slutsatserna från utvärderingen är att praktikperioden på kulturvetarlinjen är mycket viktig för möjligheten till framtida jobb. En knapp tredjedel av praktikplatserna har lett till fortsatta anställningar. Praktiken har även lett till att kulturvetare fått jobb på arbetsplatser som kanske inte traditionellt tillskrivs humanister.

Johanna Lundberg

• FORSKNINGSSTIPENDIUM •

Birgit och Gad Rausings Stiftelse för Humanistisk Forskning

utdelar stipendier till avancerad svensk vetenskaplig forskning inom humaniora (exempelvis arkeologi, historia, konst-, litteratur- och språkvetenskap samt deras hjälpvetenskaper) i Sverige och utomlands.

För ansökningsblankett:
www.rausing.org/stiftelsen
bgrshf@telia.com
046-211 81 10

Ansökan skall vara stiftelsens kansli tillhanda senast den 31 augusti 1999.

Fritt fallande studenter

Under några sekunder är det helt tydligt hur vattenglasen och studenterna i Gröna Lunds attraktion Fritt fall svävar parallellt med varandra när de rusar mot marken. Vattnet skvätter ned i landbacken medan sätena med studenterna mjukt bromsas upp. Här pågår en laboration i fysik. Mekanikens gamla regel om att alla föremål oberoende av massa rör sig med samma hastighet mot jorden vid fritt fall kan alltså bekräftas.

– Det här känns fel, det här känns fel – så gick tankarna däruppe, berättar Johan Stigsson efteråt. Han läser liksom de flesta i gruppen sin andra termin fysik och ska bli gymnasielärare.

Med på färden ned finns också en mätutrustning som sekund för sekund mäter förändringar i accelerationen. Mätresultaten från försöket förs in i en bärbar dator och på skärmen kan de första kurvorna ritas upp på skärmen direkt efter övningen.

Idén om att genomföra en laboration på Gröna Lund har Max Kesselberg, studierektor för grundutbildningen vid Fysikum, haft i flera år.

– Alla saker här är ju byggda på fysik. Det är inte bara accelerationen i fritt fall vi mäter. Vi ska vidare nu till berg-och-dalbanan för att mäta g-krafter och sedan blir det radiobilarna för att studera kollisioner och så avslutar vi med att skjuta en luftpistol och vattenspjut i en karusell för att mäta de krafter som verkar på föremål som rör sig över roterande underlag. Om allt går som vi tänkt ska flera studenter i framtiden utsättas för denna praktiska form av fysik, berättar Max Kesselberg.

Det var när Max Kesselberg fick hjälp av Jan Engstedt som idéerna kunde ta mer konkret form. Jan Engstedt är gymnasielärare i fysik och arbetar på Fysikum men är anställd av kommunen för att fungera som en länk mellan Fysikum och gymnasieskolan. Han är den som varit motor i projektet. Och i höstas tog man kontakt med Gröna Lund och började fundera mer konkret på hur de här labora-

tionerna skulle utformas.

– Vi hoppas att studenterna ska få en större förståelse för fysik på det här sättet. Den här laborationen ger väl också de här blivande lärarna något extra att berätta om i ämnet fysik för sina framtida elever, säger Jan Engstedt.

Tommy Ringart

Vill du se mer bilder av snurrande, krockande och fallande studenter se: www.physto.se/gronaland

En nöjespark är inte bara en fysisk påfrestning. När lärarna på Fysikum släpps lös blir det också en lektion i fysik. Studenterna på laborationen fick bland annat pröva på fritt fall samt mäta kollisioner i radiobil och g-kraften i berg-och-dalbanan.

FOTO: YNGVE FRANSSON

Gratis datorprogram lånas ut på prov

Fram till årskiftet går det att hämta paket med datorprogram fritt. I paketet finns bland annat Word Perfect för ordbehandling och Corel Draw för bildbehandling samt program för databaser, kalkylarbete och webbpublicering.

Bakgrunden är ett avtal med datorföretaget Corel om program till studenter, men avtalet gäller nu även anställda. Efter årskiftet kommer det att tas ut en mindre administrativ avgift för att hämta programmen.

Universitetets programbibliotekarie Lennart Helleday vid universitetsbiblioteket har hand om programpaketet och mer information om dem finns på www.su.se/IT.

Den sanna historien om...

Verksamhetsberättelsen och Fakta från trycket

Universitetets verksamhetsberättelse är i skrivande stund på väg till tryckeriet. Det är en 50-sidig broschyr som i ord och vackra och spännande bilder presenterar universitetets verksamhet. Ett exemplar skickas ut till samtliga institutioner och enheter och fler exemplar kan på sedvanligt vis beställas från ArcoMedia.

Redan nu finns den lilla snabbguiden *Fakta 1999* respektive *Facts* (den engelska versionen) uppdaterad med aktuella uppgifter om universitetet.

Verksamhetsberättelsen, *Fakta 1999* och *Facts 1999* finns att beställa hos ArcoMedia, Södra huset B2, på tel 16 32 14.

Lars Jalmert ny ordförande i BRIS

Lars Jalmert, docent vid pedagogiska institutionen och legitimerad barnpsykolog, har valts till ordförande i BRIS, Barnens Rätt I Samhället, från maj nästa år. Fram till dess är han vice ordförande.

– Jag har svårt att tänka mig ett finare uppdrag än att få ingå i spetsen för en organisation som arbetar för barnens bästa, säger Lars Jalmert.

Lars Jalmert har forskat om spädbarns sociala relationer och om olika jämställdhetsfrågor. Under de senaste åren har tonvikten legat på mansforskning, bland annat faders relationer till sina barn.

Två och en halv miljon till tredje uppgiften

En central pott med två och en halv miljon kronor för goda projektidéer kring samverkan med det omgivande samhället ska skapas. Det beslöt universitetsstyrelsen vid sitt sammanträde i april. Arne Olsson Laurin, huvudsekreterare i den utredning som föregick beslutet menar att mycket redan idag görs för samarbetet med skolan och andra delar av samhället. Nu kan man komma igång med konkreta åtgärder för att förbättra kontakterna med näringslivet.

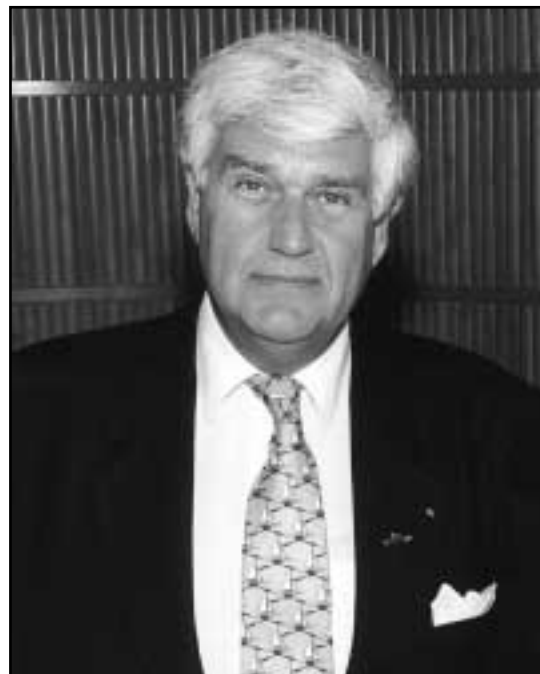
Beslutet bygger på den utredning som gjorts av en arbetsgrupp med Björn Wolrath som ordförande. Den tillsattes för drygt två år sedan och styrelsens beslut avvisar en del från arbetsgruppens förslag. Enligt förslaget skulle fyra nya tjänster tillsättas inom fakultetskanslierna som informatörer. Men när förslaget gick ut på remiss visade det sig att en bred majoritet av remissinstanserna avvisade den tanken. Fakultetsnämnderna liksom flertalet institutioner sa nej till centralt placerade informatörer.

Istället beslöt alltså universitetsstyrelsen att skapa en gemensam pott. Under de närmaste tre åren ska två och en halv miljon kronor läggas i potten varje år för att sedan delas ut till de institutioner som kommer med bra idéer. Rektor beslutar om formerna för ansökan och tilldelning med mera. Tyngdpunkten bör ligga på projektförslag som kan visa på en möjlig egen finansiering på sikt.

Styrelsen beslöt också att inrätta en ny tjänst som näringslivssekreterare. Ett beslut som gick i linje med utredningsförslaget. Den nya tjänsten blir en projekt-tjänst på tre år och ska vara placerad inom enheten för internationella frågor och näringslivskontakter. En halv miljon kronor per år avsattes för tjänsten.

Styrelsen antog också arbetsgruppens förslag när det gäller ett handlingsprogram för samverkan med det omgivande samhället. Handlingsprogrammet togs fram efter en begäran från Utbildningsdepartementet (se artikel intill).

Björn Wolrath, ordförande i den arbetsgrupp som arbetat fram förslaget, tycker att man har fått

Universitetsstyrelsen antog de flesta av förslagen från arbetsgruppen för den tredje uppgiften, som Björn Wolrath (ovan) var ordförande för. Han och Arne Olsson Laurin som var huvudsekreterare i gruppen är övertygade om att ett ökat utbyte med samhället kommer att gynna universitetet såväl kvalitetsmässigt som ekonomiskt.

gehör för sina idéer:

– Jag är nöjd med hur styrelsen har behandlat våra förslag. Vi har ju fått gehör för de mesta av synpunkterna. Det handlingsprogram vi lade fram togs också i sin helhet. Visserligen sa man nej till informatörstjänsterna vi föreslog, men faktum är att både naturvetenskapliga fakultetskansliet och juridiska institutionen själva har tillsatt sådana tjänster, så vi kan inte ha varit helt fel ute.

– Jag har sett det som att vi i arbetsgruppen skulle ange den fortsatta inriktningen, fortsätter Björn Wolrath. Då handlar det inte minst om att stärka det arbete som redan görs ute i organisationen. Och jag är alldeles övertygad om att vi kommer att se utökade kontakter med det omgivande samhället framöver.

Björn Wolrath tror att ju mer institutionerna arbetar med samhället utanför universitetet, desto mer nytta kommer ut av det. De kommer att få mer inspirerade studenter och forskare samt en större ekonomisk utdelning för universitetets del.

FOTO: YNGVE FRÄNSSON

Även utredningens huvudsekreterare, Arne Olsson Laurin, chef för Studentbyrån, är nöjd:

– Mycket görs redan idag när det gäller kontakter med skola och allmänhet. Nu kan vi komma igång med konkreta åtgärder för att även stärka kontakterna med näringslivet, vilket jag tycker är bra.

Tommy Ringart

Ett sätt att knyta kontakter med näringslivet är de företagspresentationer som ordnas för studenter på Arbetsforum – Career Center. Representanter från Svenska kommunaltjänstemannaförbundet (SKTF) berättar för David Hult och Jenny Huselius om arbetsmarknaden.

FOTO: YNGVE FRANSSON

Samverkan med samhället

– tredje uppgiften lika viktig för universitetet som utbildning och forskning

I inledningen till handlingsprogrammet för tredje uppgiften påminner man om universitetets uppgift att samverka med det omgivande samhället och att informera om sin verksamhet. Enligt Högskoleförordningen ingår även det i uppdraget, vid sidan av att bedriva utbildning och forskning.

När det gäller hur arbetet ska organiseras menar man att institutionerna har ett huvudansvar.

Arbetet ska bygga på decentraliseringsprincipen vilket betyder att samverkan i stor utsträckning är en uppgift för lärare och forskare.

I handlingsprogrammet pekas skolan ut som en fortsatt viktig målgrupp för universitetet. En stor del av den samverkan med det omgivande samhället som sker idag gäller just skolan. Näringslivets såväl stora som små och medelstora företag ska också kunna dra nytta av universitetets tjänster i högre utsträckning liksom den enskilde medborgaren, främst Stockholmsregionens invånare. Dessutom pekas två

målgrupper ut som man bör utveckla och förstärka samarbetet med; ledningarna inom kommunerna respektive landstingen.

En rad insatser för att stärka samverkan med det omgivande samhället tas upp i handlingsprogrammet:

- De fakultetsnämnder som inte har externa företrädare bör överväga att knyta sådan till nämnderna.

- Ett näringslivsråd ska bildas som kan stärka universitetsledningens kontakter med företagen.

- Institutionerna uppmanas att utveckla utbildningsformer som i högre grad än idag bygger på användarperspektiv och på de behov som företag, myndigheter och anställda har. Det gäller till exempel kvällsundervisning och datorbaserade distansstudier.

- Elektronisk kunskapssökning och forskningsinformation bör utvecklas.

- Man bör underlätta för externa intressenter att hitta in till universitetet och nå fram till rätt instans. Utökad telefonservice

och fler och bättre hemsidor efterlyses.

- Universitetsbiblioteket ska ha en central roll för spridning av forskningsinformation. Bibliotekets hemsida på Internet kan användas för bibliotekets tjänster och för att få hänvisning till andra bibliotek och informationskällor.

- En huvudentré till universitetet och ett servicecentrum bör beaktas vid ombyggnad av Södra huset.

- Förstärkt servicekänsla hos alla anställda bör ingå i personalutbildningen.

- Företag och andra bör lättare kunde få hyra laboratorier eller andra universitetslokaler under ledig tid.

- Satsningen på ökade kontakter med arbetslivet för studenterna bör utvecklas vidare. Verksamheten bör även fortsatt drivas genom arbetsforum – Career Center.

- Alumniverksamheten ska också stärkas. Universitetet ska genom alumniverksamheten hålla kontakt med forna studenter

och erbjuda bland annat fort- och vidareutbildning. Det ger också möjligheter för universitetet att få kontakt med olika verksamhetsområden där de före detta studenterna är anställda vilket i sin tur gör att erfarenhet och kunskap kan återföras till universitetet.

Under innevarande år har alumniverksamheten fått finansiell stöd från Teknikbrostiftelsen i Stockholm och en projektledare har kunnat anställas redan från årsskiftet. Universitetet ska senare i år att pröva hur alumniverksamheten ska organiseras på längre sikt.

Arbetet med att förstärka samverkan med det omgivande samhället ska följas upp om tre år. Då ska åtgärder och resultat redovisas från alla berörda instanser inom universitetet. Särskild tonvikt ska då läggas vid åtgärder kring samverkan med skolan, företag och näringsliv samt fort- och vidareutbildning av yrkesverksamma.

Tommy Ringart

Gemensam ansökan från universitetet och KI om nya forskningscentra

Stockholms universitet och Karolinska institutets gemensamma ansökan om att få bilda och driva två nya forskningscentra anses av Socialvetenskapliga forskningsrådet (SFR) höra till de mer intressanta och ska undersökas närmare. Det rör sig dels om Nätverkscentrum för forskning om ojämlikhet i hälsa och dels ett nationellt forskningsinstitut för åldreforskning.

Efter underskrift av rektorerna vid universitetet och KI har ansökan gått in till Socialvetenskapliga forskningsrådet (SFR). SFR har frågat flera lärosäten i landet

om de är intresserade av att bygga upp de två forskningscentrumen.

I den gemensamma ansökan om Nätverkscentrum för forskning om ojämlikhet i hälsa skriver Eskil Wadensjö, dekanus vid samhällsvetenskaplig fakultet vid universitetet och Harriet Wallberg-Henriksson, dekanus vid styrelsen för forskning vid KI, att Sverige har en internationellt framstående position i denna forskning.

Tyngdpunkten inom forskning om ojämlikhet i hälsa, och den forskning som är mest citerad internationellt är den som be-

drivs vid Stockholms universitet och vid Karolinska institutet, framhåller man också i sin ansökan.

När det gäller forskningsinstitutet för åldreforskning skriver de två dekanerna att nästan var femte ålderspensionär i Sverige bor i Stockholms län. Här finns dessutom många väletablerade databaser som används inom åldreforskning.

I förslagen föreslås att tre professorstjänster ska förläggas delar av sin tjänstgöring till vart och ett av de två föreslagna forskningscentrumen. Ett lektorat samt två till fyra doktorandtjänster per

centrum finns också med som insats från universitetets och KIs sida.

SFR å sin sida satsar två miljoner på Nätverkscentrum för forskning om ojämlikhet i hälsa och till forskningsinstitutet för åldreforskning ska man bidra med en professur, ett lektorat och en forskarassistent.

I februari nästa år räknar SFR med att kunna fatta beslut om var de två forskningscentrumen ska ligga.

Tommy Ringart

Internationellt samtal om högskoleutbildningen

En rad viktiga frågor diskuteras just nu inom den internationella politiken för högre utbildning. En samlad nordisk ståndpunkt kring många av dessa frågor börjar växa fram. Det kunde deltagarna vid ett seminarium som Svenska Unesco-rådet höll i de Geersalen i Geovetenskapens hus i början av maj vittna om.

Seminarier vid universitetet var en uppföljning av en stor Unesco-konferens om högre utbildning som hölls i Paris i höstas. På mötet i Paris diskuterades den högre utbildningens relevans, kvalitet, ekonomiska styrning och globalisering. Ett gemensamt dokument om organisationens syn på högre utbildning under 2000-talet arbetades fram under konferensen.

På uppföljningsseminariet i Stockholm fanns många av deltagarna i den svenska delegationen på plats. Christina Ullenius, rektor vid nya Karlstads universitet, berättade att mycket tack vare ett intensivt nordiskt samarbete lyftes jämställdhets- och genusfrågorna fram i slutdokumentet. Istället för en allmän punkt om att man ska fortsätta motverka diskriminering av kvinnor, sågs det även att man ska motverka alla typer av könsstereotyper och att kvinnostudier eller genusstudier ska ses som ett viktigt kunskapsfält för att förändra den högre utbildningen och samhället.

Denna nordiska sammanhållning kände universitetets rektor

FOTO: YNGVE FRANSSON

Antalet studenter växer mycket fort inom den högre utbildningen. Men samtidigt märks att gapet mellan väst och länderna i tredje världen växer. Diskussionen vid Unesco-seminariet leddes av professor Torsten Husén och i panelen satt Agneta Bladh, statssekreterare vid Utbildningsdepartementet, Sigbritt Franke, universitetskansler, Christina Ullenius, rektor vid Karlstads universitet, Berit Olsson, avdelningschef vid Sida och förre utbildningsministern Carl Tham.

Gustaf Lindencrona igen. Han berättade om hur Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF), där han är ordförande, i både europeiska och andra internationella sammanhang ofta samarbetar med sina nordiska systerorganisationer. Några av de frågor som man diskuterar är det sjätte ramprogrammet och den så kallade tre-plus-två-plus-tre-formeln. Det vill säga den formel som säger att det tar tre år för att få fil kand, två år till för en mastersexamen och ytterligare tre för en doktorsexamen. De flesta län-

der i Europa har den formeln. Men bilden är mer splittrad i resten av världen. Gustaf Lindencrona efterlyste en gemensam svensk linje i dessa frågor. Dessamma gällde frågan om att sälja högre utbildning till andra länder, samtidigt som man behåller avgiftsfrihet inom Sverige. Han berättade att man i Australien haft stora framgångar med att sälja utbildningar.

Agneta Bladh, statssekreterare på Utbildningsdepartementet, svarade att de frågor som rör svensk högre utbildning i ett in-

ternationellt perspektiv ska utredas inom departementet.

Berit Olsson, avdelningschef för Sarec, Sidas organ för stöd till forskning och utveckling i tredje världen, tyckte att en av de viktiga punkterna i dokumentet från Unescos parismöte var att man slog fast att forskning och högre utbildning ska vara en statlig angelägenhet. Hon sa att det finns en motsättning mellan Unesco och Världsbanken. Den senare institutionen menar att högre utbildning är för dyr för staterna i utvecklingsländerna och istället bör man avgiftsbelägga utbildningen och söka industrisponsring. Men Berit Olsson menade att det varken finns möjligheter för många studenter att betala avgifter eller för en industri som kan sponsra den högre utbildningen i tredje världen. Dessutom menade hon att det var bra att Unesco-mötet tog ställning för ett statligt engagemang i den högre utbildningen eftersom högre utbildningen spelar en viktig roll i staternas demokratiska utveckling.

Carl Tham, före detta utbildningsminister, sitter med i en internationell arbetsgrupp som ska försöka gifta samman de skilda synsätten. Till hösten räknar arbetsgruppen med att lägga fram en rapport om den högre utbildningen som ska kunna fungera som ett diskussionsunderlag i utvecklingsländerna.

Tommy Ringart

Billig dator berättar om molekylnas liv

Hur ser våra minsta beståndsdelar ut? Den frågan kan forskarna på institutionen för fysikalisk kemi svara på med hjälp av ihopkopplade datorer. Genom att göra mycket omfattande datorberäkningar kan forskarna skapa bilder av molekyler och se hur de rör sig.

Bakom neddragna persienner sitter en av de mest uppskattade medarbetarna på institutionen för fysikalisk kemi. Han heter Hälge och är en hembyggd paralleldator som fått namn från en älg i en tecknad serie.

– Hälge blev en älg för att han är en fjortontaggare. Han är uppbyggd av sju PC-datorer med dubbla processorer, säger Aatto Laaksonen, docent vid institutionen och den som leder arbetet med Hälge.

Hälge går att jämföra med så kallade superdatorer och kan alltså utföra mycket stora beräkningar. Sådana datorer används till allt från att förutsäga väder och simulera kärnkraftsolyckor till att spela schack.

Aatto Laaksonen och hans grupp simulerar hur stora molekyler rör sig i lösning med hjälp av Hälge. När vi är på besök arbetar man med att räkna på hur ett stort protein rör sig. Det går faktiskt att känna hur Hälge tänker. Höljerna till datorerna som arbetar är några grader varmare än sina grannar. Värmen kommer från de många processorerna, datorernas hjärtan, som är ihopkopplade och med sina vardera 400 MHz ger en ordentlig beräkningsförmåga. Hälge är främst duktig på problem som går att dela upp i många små delar och går att lösa parallellt.

Det passar Aatto Laaksonen och hans forskargrupp när de studerar hur molekyler som består av tusentals atomer beter sig. Förenklat går problemet att likna vid ett bollhav fyllt med hoppande barn. Hälge måste försöka hålla ordning på hur varje boll förhåller sig till alla de övriga och hur bollarna påverkar varandra.

– Rent praktiskt går det till så att vi bygger upp en modell av molekylen vi vill studera i datorn. Sedan sätter vi fart på den och kan till exempel bestämma temperaturen på lösningen av molekylen simmar runt i, förklarar Aatto Laaksonen.

Hälge är ett halvår gammal och

Stefan Lindberg (sittande) och Rolf Eriksson sköter om de ihopkopplade datorerna.

När datorn väl är färdig med sina resultat krävs det mycket arbete med tolkningen för Aatto Laaksonen (t.v.) och hans doktorand Arvid Nilsson som arbetar med ett stort protein.

Hälge och paralleldatorer

Hälge är en så kallas Beowulfdator. Namnet kommer från den första paralleldator som byggdes på Nasa i USA 1994. En Beowulf är billig och kan byggas av vanliga datorer, vilket snabbt har gjort dem populära.

Principen bakom en Beowulf är att lösa stora problem genom att dela upp dem i mindre delar. Lite som att dela upp ett stort pussel och låta flera personer lägga var sin del. Varje del går snabbare att lägga och till slut kan de sammanfogas igen till den kompletta bilden.

Snabbhet i datorvärlden mäts i räkneoperationer per sekund. Längre har en miljard flyttalsoperationer per sekund (Gigaflöps) varit en standardenhet på att mäta hastigheten hos stora datorer. I USA finns nu en dator uppbyggd av 9 000 processorer för att simulera kärnvapenprover. Den är först med att komma upp i mer än tusen miljarder flyttalsoperationer (Teraflöps) i sekunden.

Läs mer om Hälge och Beowulfdatorer på:

www.beowulf.org och www.fos.su.se/physical/aatto/helge.

är byggd av vanliga datorer. Han kostade bara 180 000 kronor, mindre än en tiondel av vad en stordator kostar.

– Bakgrunden var att det började bli allt svårare för Aatto och de andra forskarna att få tillträde till de tre svenska superdatorerna för sina beräkningar. Nu är Hälge faktiskt till och med bättre på vissa typer av beräkningar än de datorerna, säger Stefan Lindberg, som är institutionens datortekniker och den som sköter om Hälge.

Men trots att man byggt Hälge av vanliga datorer är den inte lika lynnig som en normal dator.

– Hälge har gått mer eller mindre konstant i ett halvår och bara en enda gång har en processor hängt sig, säger Stefan Lindberg lite skadeglatt.

En orsak är att man kör det

enkla och driftsäkra operativsystemet Linux. Men lite fusk är det också. Precis som hos en avancerad sportbil är all komfort bortrationaliserad.

– Allt onödigt tjafs som kan störa eller stjälka kraft från räkneoperationerna saknas på Hälge. Han har varken CD-rom, ljudkort eller bildskärmskort, förklarar Stefan Lindberg.

Och snabbheten kan behövas när en beräkning kan ta upp till en vecka och Aatto Laaksonens grupp med fyra doktorander och tre postdoc-forskare ska samsas om Hälge.

– Forskningen är mycket datorkrävande. Bara att studera ett system med tre växelverkande partiklar är omöjligt utan dator. Våra kan ha tusentals atomer, säger Aatto Laaksonen.

Idag har forskargruppen stor

bredd i sina projekt. Ett rör ämnet hypericin i Johannesört. Det är en komplex molekyl som är intressant ur flera medicinska aspekter. Inte minst för att Johannesört redan är ett populärt naturmedel, trots att man vet relativt lite om hypericins farmaceutiska egenskaper.

Andra projekt rör bättre förståelse för hur vätskor och lösningar uppför sig, vilket till exempel kan hjälpa till att beskriva hur ett cellmembran fungerar. Även processer inblandade i fotosyntesen studeras.

Övriga forskargrupper på institutionen för fysikalisk kemi arbetar med att studera ämnen i verkligheten med olika metoder. Det gör att Aatto Laaksonen kan gå över till dem med sina resultat för att testa att Hälges beräkningar stämmer. På samma sätt kan de andra forskarna studera något med Hälge som de inte kan förklara med sina metoder, vilket är en av de stora fördelarna med att arbeta med simuleringar.

Just det har lett in Aatto Laaksonen och Hälge på ett intressant sidospår. KTH var för några månader sedan först i världen med en komplett virtual reality-kub, alltså ett rum där det går att projicera bilder på alla sex omgivande plan. I den kan nu en datorsimulerad dubbel-helix DNA i vattenlösning som Hälge har räknat fram visas på väggar, golv och tak. Tanken med projektet är att forskare ska kunna köra simuleringar och ändra de fysikaliska förutsättningarna i realtid för att med egna ögon se hur molekylen uppför sig.

Andreas Nilsson

Latinamerikas samhällen i fokus

Hur kan samhällsvetenskaplig forskning överleva i en diktatur? Det var en av frågorna som diskuterades under en konferens om Latinamerika i början av maj. Arrangörer var Latinamerika-institutet i Stockholm (LAIS) vid universitetet och Sidas organ Sarec, som arbetar med bistånd till forskning i tredje världen.

Sedan tjugo år har Sverige stött den samhällsvetenskapliga forskningen i Latinamerika. Sida har genom Sarec hjälpt till med både ekonomiskt stöd och forskningsutbyte mellan Sverige och länderna i regionen. I vissa länder pågick detta stödprogram ända fram till 1998. Nu ska effekterna av hjälpen utvärderas av Sida och LAIS.

Samarbetet lyste igenom när universitetets rektor Gustaf Lindencrona och Sidas generaldirektör Bo Göransson, som även sitter med i universitetsstyrelsen, öppnade de två konferensdagarna.

Jaime Behar, docent i nationalekonomi och forskningschef vid LAIS, var initiativtagare till konferensen.

– För att ta reda på vilket resultat stödet givit bjöd vi in chefer från olika samhällsvetenskapliga institutioner i de latinamerikanska länderna. Även frågor som

FOTO: YNGVE FRANSSON

Rektor Gustaf Lindencrona och Sidas generaldirektör Bo Göransson inledde konferensen om den samhällsvetenskapliga forskningen i Latinamerika. Mötet var ett samarbete mellan universitetets Latinamerikainstitut och biståndsorganet Sarec.

hur forskningen lyckades överleva under de olika totalitära regimer som förekommit i området togs upp, säger han.

– En av dagarna ägnades också åt färskta resultat inom den samhällsvetenskapliga forskningen i Latinamerika. Det är viktigt att nu börja blicka framåt och se på utvecklingen av regionen.

Företrädare för Interamerikanska utvecklingsbanken och FN:s Ekonomiska kommission för Latinamerika och Karibien pre-

senterade de senaste rönen om 90-talets utveckling i Latinamerika. Tyngdpunkten låg på fattigdomens problematik. Andra föreläsare diskuterade frågor kring miljö och mänskliga rättigheter.

Svensk forskning om Latinamerika går långt tillbaka i tiden. Redan 1951 grundades LAIS vid Handelshögskolan med professor Gunnar Myrdal som chef. Institutet blev 1977 en fristående enhet vid universitetet och idag

arbetar olika typer av samhällsvetare, så som nationalekonomer, ekonomihistoriker, sociologer, socialantropologer och statsvetare inom institutet. Man bedriver forskning och undervisning samt sprider information om Latinamerika och Karibien. Viktiga frågor är bland annat den regionala integrationen och utvecklingen av det civila samhället.

Syftet med konferensen var också att erbjuda de latinamerikanska kollegorna och särskilt inbjudna gäster från FN:s utvecklingsprogram samt Kuba, ett vetenskapligt utbyte med svenska forskare inom området.

– Från universitetet deltog bland andra Ulf Hannerz, professor i socialantropologi, som talade om kulturell mångfald och globalisering. Dessutom talade professor Karl-Göran Mäler från Beijerinstitutet om miljöekonomi, säger Jaime Behar.

Förutom personer knutna till LAIS och universitetet deltog dessutom forskare och forskarstuderande från universiteten i Göteborg, Lund och Uppsala samt representanter från svenska icke-statliga organisationer, UD och Sida.

Madeleine Salomon

Utökad samarbete med Posten

I syfte att förbättra hantering av universitetets postdistribution ser Tekniska byrån över dagens system. Ett alternativ som studeras närmare är ett utökad samarbete med Posten, som skulle innebära att företaget tar över den posthantering som i dag sköts av distributionsenheten. En konsekvens skulle bli att nuvarande vakanser vid enheten inte tillsätts.

Vid Södertörns högskola och i Sollentuna kommun sker liknande samarbeten. Diskussioner mellan Tekniska byrån och Posten pågår. Om man väljer att sluta ett avtal är förhoppningen att det kan träda i kraft redan från och med den 1 juli 1999.

Vid eventuella frågor eller synpunkter kontakta Maria Johanson på planeringsenheten på tel 16 38 83 eller e-post maria.johanson@tb.su.se.

Jämställdheten fick nej från Riksbanken

Jämställdhetskommittén fick avslag på sin begäran om stöd från Riksbankens Jubileumsfond för att genom en bred forskarinsats kartlägga hur det står till med jämställdheten på universitetet.

Man går nu vidare och hoppas på pengar från Högskoleverket, där den nyttillträdde universitetskanslern Sigbrit Franke uttalat att jämställdhet är ett prioriterat område.

Tanken med forskarinsatsen är att använda all den kompetens som finns inom universitetet när det gäller jämställdhets- och genusforskning för att hitta en undersökningsmodell som kan användas även på andra högskolor. Modellen ska ge svar på hur alla inom ett lärosäte, från studenter till forskare och professorer, upplever sin situation ur jämställdhetssynpunkt.

Personnummer måste hanteras rätt

Universitetet har anmälts till Datainspektionen av en student som påpekat att en lista med personnummer använts för närvarokontroll vid en föreläsning. Eftersom en liknande anmälan riktats mot universitetet tidigare är det av yttersta vikt att personnummer används på korrekt sätt (se SU-Nytt 5/98).

Personnummer får inte finnas med på tentamenslistor, närvarolistor eller andra utskrifter annat än i undantagsfall. Datainspektionen påpekar i det aktuella ärendet att det är mycket viktigt att förbudet respekteras. Felaktighantering av personnummer är ett brott mot datalagen och kan leda till böter för universitetet.

För frågor Karin Lindforss, juridiska enheten, tel 16 22 89 och e-post karin.lindforss@jur.su.se

Samverkande arbetsgrupp självdog

Den arbetsgrupp på Utbildningsdepartementet som utsågs av den förre utbildningsministern Carl Tham för att utreda hur universitetens och högskolornas resurser skulle kunna samordnas och nyttjas effektivare avrapporterade aldrig något resultat.

– Den politiska ledning som tillträdde med Thomas Östros i oktober 1998 tyckte inte att det var en intressant fråga så arbetsgruppen självdog, säger Lennart Ståhle, kansliråd på Utbildningsdepartementet.

När arbetsgruppen tillträdde hösten 1998 mötte den starkt motstånd, bland annat från Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) som menade att direktiven till arbetsgruppen andades försök till planshushållning. (Se även SU-Nytt 6/98).

Våra symboler i ny samlingsbok

En fackla, en lagerkvist och tre kronor. Stockholms universitets märke utgör en välbekant syn för många. Det skapades av hovgrafikern Karl-Erik Forsberg när dåvarande Stockholms högskola blev statligt universitet 1960. Men vad symboliserar märket?

Svaret kan snart läsas i en ny bok om svenska akademiska symboler. Emblem, sigill och andra symboler från högskolor och universitet runt om i landet beskrivs i text och bild i boken *Lagerkransar och logotyper*.

Promotionsansvariga Inga Horndahl har ansvarat för

granskningen av texterna om de standar, diplom och logotyper från Stockholms universitet som förekommer i boken. Hon menar att det finns en stor variation i utbudet av såväl tryckta märken som ceremonier vid universitetet. Stockholms universitetets ceremonier har i viss mån färgats av grannen Uppsala, men samtidigt finns här unika symboler som inte återfinns någon annanstans.

Boken utkommer i början av september på förlaget Natur och Kultur.

Johanna Lundberg

Program klart för total tusenårsfest

Nu är programmet och priset för den stora nyårsfesten Magna 2000 klara.

Kvällen inleds med en historisk kavalkad i Aula Magna av artister med bakgrund som student-spexare i Föreningen Ekonomerna. Därefter blir det tre-rätters middag och tolvslaget firas i Aula Magna med fyrverkerier och champagne. Festen fortsätter sedan med dans på olika scener till långt in på småtimmarna.

Hela festen kommer att kosta

995 kr, vilket även inkluderar champagne och dryck till middagen. Att enbart vara med på dansen och tolvslaget kostar 350 kr. Vill man se den historiska kavalkaden som en start på nyårskvällen utan den efterföljande middagen och dansen kostar det 100 kr.

Biljetterna kommer att säljas från september i informationsdisken i Södra huset.

Andreas Nilsson

Aktuell information finns på www.magna2000.su.se och frågor kan besvaras på e-post magna2000@konferensservice.su.se.

Vad händer om det börjar brinna?

FOTO: YNGVE FRANSSON

Brandskyddsutbildningen är till för att anställda ska kunna agera rätt om olyckan är framme. Bland annat får deltagarna prova på att släcka med brandsläckare för att upptäcka att det är viktigt att gå nära och sikta noga eftersom de räcker väldigt kort tid.

En kvarglömd cigarett i en papperskorg, en låga som letar sig upp för hyllan med kurslitteratur... Ett brinnande universitetsbibliotek ger besökarna endast ett par minuters resit för att ta sig ut. På några minuter kan byggnaden vara övertänd. Vad händer egentligen om det börjar brinna på universitetet? Och hur kan man förebygga brandolyckor här?

I början av maj arrangerades brandskyddsutbildning för universitetets personal av enheten för personal- och organisationsutveckling. Enheten arbetar bland annat med frågor som rör brandsäkerheten på universitetet samt med arbetsmiljöfrågor. Jan Lundin är en av medarbetarna. Under brandskyddsdagen

föreläste han i ämnet brandkunskap och berättade om hur man bör agera ifall en olycka skulle inträffa på universitetet.

– Många vet inte om att det finns en brandsläckare i korridoren eller den del av huset de sitter i. Man ser den kanske varje dag, men tänker inte på att den finns där. Men när olyckan är framme har man inte tid att springa runt och leta, sa Jan Lundin och uppmanade alla deltagare att kontrollera sin närmiljö lite noggrannare.

Han berättade vidare att 40 procent av alla bränder i Stockholmsområdet är anlagda och menade att möjligheten för pyromaner att tända på inte direkt minskar om man har kartonger och pappershögar liggande i korridorerna. Lådor och kartonger

på fel ställe kan även hota brandsäkerheten. Speciellt allvarligt är det om stora föremål har placerats framför nödutgångarna.

– På en del ställen har man börjat låsa nödutgångarna på grund av inbrottsrisken, men en låst nöddörr är en ren dödsfälla, underströk Jan Lundin.

Stockholms universitet har råkade ut för en anlagd brand för ett par år sedan, då i Södra huset på våning D5. Branden anlades på fem olika ställen, bland annat i ett elskåp, men kunde släckas utan större förödelse som resultat.

Vid ett automatlarm från universitetet görs en utryckning från Östermalms brandstation. Det tar cirka 8-10 minuter innan hjälpen är på plats.

Vid nödlarm till SOS Alarm ska man ange vad det är som brinner,

eventuella skadade och om det kan tänkas finnas någon kvar på platsen för branden, vilken adress man ringer ifrån samt vad man heter, berättade Jan Lundin.

Vid larmning bör man även ringa universitetets larmcentral som alltid är öppen, tel 16 42 00. Säkerhetsjouren där hjälper då till med arbetet kring branden, till exempel genom att stötta drabbade och informera brandpersonalen om vägar ut ur byggnaderna.

Johanna Lundberg

Skyddsingenjör Rune Syren ansvarar för utrymningsplanerna för universitetet och arbetet med förebyggande brandskydd. För övriga upplysningar om brandsäkerheten på universitetet kan han kontaktas på tel 16 21 01.

Nya professorer

BJÖRN BJERKE har utnämnts till innehavare av den nyinrättade professuren Leif Lundblads professor i företagsekonomi med särskild inriktning på entreprenörskap och småföretagande. Han har hunnit med att vara professor i företagsekonomiska ämnen i olika delar av världen, och även under fem år vid Lunds universitet 1979-84.

Björn Bjerke var från början en analytisk forskare med inriktning på kvantitativa tillämpningar. Han insåg dock snart att få väsentliga mänskliga problem har lösts med matematik och efter att ha sett bevis på människans betydelse inom så skiftande områden som den afrikanska stäppen, det svenska förhållningssamhället, den avreglerade nya zeeländska ekonomin samt bland arabiska oljeshejker och singaporienska skyskrapor har han blivit mera av en kvalitativ forskare.

När Björn Bjerke nu kommer tillbaka till Sverige vill han ägna sig åt två områden. Ett är att komma underfund med hur entreprenörer tänker och fungerar på deras egna villkor, det vill säga att försöka förstå dem i stället för vad som varit det vanliga hittills,

nämligen att försöka förklara dem. Ett annat område är att studera entreprenörskap och småföretagande i en internationellt jämförande belysning och därmed komma ifrån den oerhörda amerikanska dominans som finns inom ämnet med den, oftast underförstådda, kulturbelastning detta har inneburit.

Gränsen mellan Björn Bjerkes arbetsliv och hans fritidssysselsättningar är svävande, men han tar gärna fram sitt ritblock och ägnar sig åt frihandsteckning.

BARBARA HOBSON har utnämnts till professor i sociologi med inriktning mot genusforskning. Hon är född och uppvuxen i USA och invandrade till Sverige för åtta år sedan. Efter att ha disputerat vid Boston University 1981, tillbringade hon tre år som research fellow vid Bunting Institute, Center for European Studies, Murray Research Center, Harvard University. Innan hon kom till Sverige tjänstgjorde hon också som assistant professor vid University of Chicago.

I Sverige har Barbara Hobson innehaft flera tjänster vid Stockholms universitet. Under de senaste åren har hon även fungerat som chef för Forskarskolan i jämförande genusstudier, som har stötts av Riksbanken och är lokaliserad vid sociologiska institutionen. Hon har utvecklat genusperspektivet som en analytisk kategori i ett flertal artiklar och böcker om policy och lagstiftning, medborgarskap, sociala rörelser samt jämförelser mellan olika välfärdstater. Hennes första bok *Uneasy Virtue: the Politics of Prostitution* var grundad på hennes doktorsavhandling. Hennes senaste bok är en essäsamling som heter *Gender and Citizenship in Transition*. För närvarande håller hon på med två böcker som belyser två nya områden inom genusforskning. Den ena är fokuserad på män och maskulinitet och den andra handlar om multidimensionella aspekter av genus, ras, klass samt etnicitet. Barbara Hobson är grundare och redaktör för den prisbelönade internationella tidskriften *Social Politics*, som ges ut av Oxford University Press.

På fritiden cyklar och joggar Barbara gärna och njuter dessutom av filmer, teater och musik, bland annat genom att sjunga tillsammans med vänner.

LEONARD NEUGER har utnämnts till professor i polska språket och litteraturen vid slaviska institutionen. Professuren är nyinrättad. 1974 – 1982 var han anställd vid Schlesiska universitetet i Katowice där han disputerade 1978 med en monografi om Kazimierz Wyka som litteraturkritiker. Från och med 1983 är han bosatt i Sverige och är lärare och forskare vid universitetet.

Hans vetenskapliga verksamhet omfattar ett brett spektrum av frågor: såväl Adam Mickiewicz som Witold Gombrowicz författarskap, såväl polsk poesi under mellankrigsperioden som polsk poesi efter kriget, inklusive sådana poeter som Czesław Miłosz, Tadeusz Różewicz och nobelpristagaren Wisława Szymborska. Hans övergripande ambition har varit att utveckla olika tolkningsteorier.

Under sin tid i Sverige har han också varit aktiv som översättare. I bokform har han givit ut svenska författare, bland annat Carl Michael Bellman, Johan Erik Stagnelius, Harry Martinson, Tomas Tranströmer, Rita Tornborg, Magnus Florin och Katarina Frostenson. Dessutom har han skrivit essäer om svenska poeter och översättningsteoretiska artiklar.

Sedan tre år leder han det polsk-svenska projektet *Strindbergs epok*, som fokuserar på att ge ut Strindbergs *Valda verk* i 10 band, med kommentarer omfattande översättningar, tolkningar och utveckling i litteraturen under 1900-talet.

Leonard Neuger gillar klassisk musik, teater och film. Och trots sitt yrke, eller kanske tack vare det, älskar han att läsa böcker.

Agneta Paulsson

Vill du jobba med

"Knowledge discovery in databases"?

Vi söker folk för heltidsanställning och projektanställning för att jobba med KDD. Härunder finns roller som vi har idag och vi har plats för fler.

Analysörer: Ifall du har en master i statistik eller datalogi med inriktning mot data mining platsar du i gänget.

Senioranalytiker: Ifall du har lång yrkeserfarenhet av multivariata statistiska tillämpningar samt en god statistisk grundexamen som fil kand eller mer platsar du hos oss.

Forskare: Har du forskarutbildning där du kommit i kontakt med multivariata frågeställningar kan du söka in direkt hos oss efter erhållen doktorsexamen.

Senior forskare: Har du forskarutbildning och tillämpat multivariata metoder i yrkeslivet eller en längre tids post dok period ser vi fram emot att du ingår i gänget.

Är du intresserad kan du skicka din CV till anders.hasselrot@niklasdata.se så kontaktar vi dig. Vill du bara veta mer går det också bra.

Kontaktperson: Anders Hasselrot, VD för Niklas Data KDD Consulting, Sergels Torg 12, Box 256, 101 25 Stockholm.

NIKLAS DATA
KDD CONSULTING

Pedagogisk kamp om priser

Kandidaterna till universitets pedagogiska priser är klara. Vem som "vinner" avgörs av rektor efter förslag från pedagogiska rådet och resultatet kommer att offentliggöras i början av juni på www.insidan.su.se.

Till Årets lärare är följande nominerade; Humanistisk fakultet: Anders Carlsson – institutionen för arkeologi, Lena Hammergren och Karin Helander – teatervetenskapliga institutionen, David Jones – engelska institutionen, André Kahlmann – institutionen för franska och italienska, Sven Lange – nordiska språk, Trond Lundemo – filmvetenskapliga institutionen, Ingrid Norberg –

institutionen för tyska och nederländska, Juan-Carlos Piñero – institutionen för spanska, Daniel Sävborg – institutionen för litteraturvetenskap, Maria Wingstedt – Centrum för tvåspråkighetsforskning, Pia Törnberg – JMK samt Klas Åmark – historiska institutionen.

Juridisk fakultet: Ija Fink Lundgren, Konrad Lundberg, Claes Nordlöf, Josef Zila – alla vid juridiska institutionen.

Samhällsvetenskaplig fakultet: Nader Ahmadi och Marie Rönnerfelt – institutionen för socialt arbete, Tomas Bay – företagsekonomiska institutionen, Johan Blomberg – nationalekonomiska institutionen, Lennart Ek – peda-

gogiska institutionen, Cecilia Gil-Swedberg – Latinamerika-institutet i Stockholm, Björn Järvheden – statistiska institutionen, Jonas Nordqvist och Merrick Tabor – statsvetenskapliga institutionen samt Eduardo Perez – DSV.

Matematisk-Naturvetenskaplig fakultet: Tore Bengtsson – Wenner-Grens institut, Bertil Erbing och Ebba Wahlström – institutionen för organisk kemi, Arnold Maliniak – institutionen för fysikalisk kemi, oorganisk kemi och strukturkemi, Karl-Erik Perhans – naturgeografiska institutionen, Gunnel Skoog – zoologiska institutionen, Hans-Erik Wanntorp – botaniska institu-

tionen samt Ki Winbladh – biologiska institutionen.

Till Årets utbildningsinstitution är de nominerade evolutionsbiologi (BIG), filmvetenskapliga institutionen, Institute of International Education, institutionen för nordiska språk – svenska, institutionen för spanska och portugisiska, institutionen för tyska samt teatervetenskapliga institutionen.

Andreas Nilsson

Projektledare för de pedagogiska priserna är Katarina J Jonsson, enheten för pedagogisk utveckling, tel 16 42 62 och e-post katarina.j.jonson@pu.su.se.

INSÄNDARE INSÄNDARE INSÄNDARE INSÄNDARE INSÄNDARE INSÄNDARE

Häng upp universitetets märke!

Ovanför biblioteksfoajéns västra entré finns ett fasadparti med mörkbrun plåt. Ursprungligen var fasaden tänkt att göras helt glasad, men energisparkrav gjorde att ett stort fält i mitten byggdes som tät vägg. Det gör att fasaden ser lite tom och ofullständig ut. Där skulle en skylt

med universitetets märke passa bra!

Motivet med skylten kan användas i olika PR-sammanhang; för trycksaker, webbsidor, bildspel. Det är lätt att hitta spännande fotovinklar där man får med både det bakomliggande Södra huset och Erskines stil-

brytande bibliotek. Båda byggnaderna är ju välkända och karaktäristiska för universitetet.

Fotomontaget visar en skylt med bokstäver och bildelement i märket i separata delar. Det kan vara av lackad vit stålplåt med en diameter på cirka 3-3,5 meter.

Mats Andersson

Nätenheten / Tekniska byrån

SVAR:

Förslaget att sätta upp universitetets märke vid ingången till biblioteksfoajén är tilltalande då det fortfarande ganska anonyma Stockholms universitet kan behöva stärka sin profilering. Gångstråket mot biblioteket avbildas dessutom ofta i olika medier, inte minst i TV. Ett tidigare förslag av L.E. Göran Eriksson om att fästa vårt vackra

märke på Södra huset lämnades i SU-Nytt nr 1/99.

Många upplever idag att universitetet inte tydligt nog profilerat sig i Frescati och att en huvudentré saknas. I samband med planerna på ett nytt kårhus diskuterar man att markera en tydlig huvudingång till centrala campus. Placeringen är inte klar. Företagsekonomiska institutionens flytt till Kräftriket nästa sommar kan öppna upp för en tydlig entré för studenterna i Södra husets A-hus. De insända förslagen bör sättas in i dessa sammanhang.

En genomgripande översyn av skyltningen på campus i Frescati har just avslutats. Den visar på klara brister, bland annat en vaghet i markeringen av universitetets profil. Detta kommer vi att arbeta vidare med.

Fredrik Hjortzberg-Nordlund

chef vid Tekniska byrån

Ungt datasnille en av årets hedersdoktorer

Årets hedersdoktorer är nu utsedda. Bland dem märks den blott 29-åriga finlandssvenske Linus Torvalds, som bland annat skapat det världsberömda operativsystemet Linux för datorer. Torvalds är bosatt i Santa Clara i USA.

Övriga hedersdoktorer vid matematisk-naturvetenskapliga fakulteten är professor Josef Houš-

tek, tjeckiska vetenskapsakademien, professor Larry A. Mayer, University of New Brunswick, Kanada samt professor Ross Norstrom, National Wildlife Research Centre, Kanada.

Vid humanistiska fakulteten blir följande hedersdoktorer: dr Herbert Blume, Braunschweig, Tyskland, professor Donald Davidson, Berkeley, USA samt bokförläggare Per I Gedin och pro-

fessor Birgit Åkesson, båda från Stockholm.

Hedersdoktorer vid samhällsvetenskapliga fakulteten blir följande: professor Barney Glaser, Mill Valley, USA, socionom Leif Holgersson, Västerhaninge och FNs särskilde rapportör i handikappfrågor Bengt Lindqvist, Tyresö.

Juris hedersdoktorer blir domare Leif Sevón och före detta

överåklagare Eric Östberg, Stockholm.

Hedersdoktorerna kommer att promoveras vid den sedvanliga installations- och promotionshögtidligheten i Blå hallen i stads- huset fredagen den 24 september, då även nya doktorer och jubeldoktorer promoveras samt nya professorer installeras.

Agneta Paulsson

Hon styr universitetets informationsflöde

– AGNETA PAULSSON, INFORMATIONSENHETEN. Denna distinkta telefonröst har nog de flesta av universitetets anställda mött någon gång. I tjugo år har Agneta Paulsson arbetet med utåtriktad verksamhet och information vid universitetet i form av presskontakter, öppna föreläsningar, internationella gästbesök, produktion av broschyrer och mycket annat.

Hon tar emot i sitt arbetsrum i Bloms hus. Utanför Agneta Paulssons fönster skimtar Geovetenskapens hus bortom gröna gräsmattor. En konstant ström av människor passerar förbi på väg till och från Södra huset.

Universitetet är en livlig miljö, där ständigt nya saker händer. Det förstår man inte minst av anslagstavlan i Agneta Paulssons rum. Där trängs pressmeddelanden, inbjudningar till konferenser och ett och annat tackbrev för lyckade arrangemang. Bland de nöjda besökarna märks kulturpersonligheter som nobelpristagarna i litteratur, José Saramago och Dario Fo.

En stor del av Agneta Paulssons tid går till att presentera verksamheten vid universitetet för allmänheten. Men det har inte alltid sett ut på det viset.

– När jag en gång började vid informationsenheten hade informationsarbetet inte alls samma betydelse som idag. Vi gjorde en liten broschyr med basfakta om universitetet och olika kataloger, och så var det bra med det. Verksamheten har verkligen förändrats, eller rättare sagt utvecklats, under de år jag varit här, säger Agneta Paulsson.

Att föra ut universitetets forskning och vetenskap till en bred publik är något även hjärtefråga för Agneta Paulsson. Hon ansvarar bland annat för de öppna föreläsningarna som i år hållits på temat Tiden.

– Sedan förra året har vi etablerat ett samarbete med våra grannar

FOTO: YNGVE FRANSSON

Riksmuseet, Kungl. Vetenskapsakademien och Bergianska trädgården. Det innebär bland annat att vi gemensamt marknadsför vår populärvetenskapliga verksamhet under namnet Vetenskapens lustgård.

Ovanför Agneta Paulssons dator sitter ett färgglatt foto på Dalai Lama. Fotot har hon själv tagit när han besökte universitetet. Dalai Lama ser glad och lite finurlig ut. Glad och utåtriktad är också den bild man får av Agneta Paulsson. Hon tyck-

er att det mesta är roligt, både privat och i jobbet. Hon beskriver sig själv som engagerad och öppen, en person som har lätt för att prata med folk. Hon brukar lyckas med att få de flesta att ställa upp, vare sig det gäller att föreläsa vid något evenemang eller sluta upp vid invigningar av nya utställningar eller byggnader på campus.

Forskning i familjen

Agneta Paulsson känner väl till forskningens vedermödor. Hennes barndom präglades av en far som, förutom heltidsarbete och stor familj, disputerade vid Stockholms högskola. När hon själv började studera vid universitetet – det hette ännu Stockholms högskola under hennes första termin – läste hon bland annat informationskunskap. Engagemanget i studentkåren ledde till en post som övermarskalk, ett uppdrag som till viss del liknade arbetet med den årliga promotionen vid universitetet idag. Och självklart har Agneta Paulsson ett finger

med även där, bland annat som redaktör för installationsskriften.

Sitt första arbete vid universitetet fick Agneta Paulsson i informationsdisken. Efter fyra år kände hon sig redo att gå vidare och tackade ja direkt när hon erbjöds jobb som informatör vid informationsenheten.

– Jag har haft en oerhörd nytta av arbetet i informationsdisken. Där var jag ju tvungen att svara på alla möjliga frågor om universitetet. Det jag inte kunde fick jag snabbt ta reda på, vilket gjorde att jag samlade på mig enormt mycket basfakta om universitetet och visste var allt fanns.

De första åren vid informationsenheten arbetade Agneta Paulsson med utbildningskatalogen och övrig studieinformation.

– När jag började talade vi aldrig om mål och långsiktig planering. Sedan dess har mycket hänt. Idag har universitetet en informationspolicy som universitetsstyrelsen fastslagit. Den är utgångspunkten för vårt arbete.

Universitetet präglas av decentralisering och det gäller även informationsarbetet.

– Vår uppgift vid informationsenheten är att stödja både ledningen och institutionerna i deras arbete med informationsfrågor. Det borde ligga i allas intresse att universitetet syns utåt. Den tredje uppgiften är ju en del av universitetets uppdrag och i den ligger att sprida information om vår verksamhet till det övriga samhället. Inte minst till allmänhet och skola. Våldigt mycket informationsarbete bedrivs vid institutionerna och vi försöker samordna och hålla ihop helheten. Därför är samarbetet med institutionerna ovärderligt.

Samarbete är något av ett ledord för Agneta Paulsson. Det utgör grunden för hennes arbete.

– Ska man till exempel ordna programmet för kulturhuvudstaden måste man kunna samarbeta med alla. Här finns så många olika människor; studenter, forskare och förvaltningspersonal. Alla utgör ju en del av universitetet. Och att få sitta mitt i detta levande campus är en enorm känsla. Jag gillar verkligen universitetsmiljön. Och den har givit mig många vänner!

Madeleine Salomon

Profilen

Namn: Agneta Paulsson

Född: 1940 i Stockholm

Familj: Man, tre vuxna söner och två barnbarn

Bor: På Söder

Fritidsintressen: Tycker om att gå på bio, teater och utställningar. Gillar också att cykla, i sommar blir det i Frankrike

Favoriträtt: Italiensk mat

Senaste bok: *Room service* av Richard Swartz

Senaste film: *Mitt namn är Joe*